

V šestem zvezku je obdelanih dvajset sekcij, ki pokrivajo območje Dravske doline od Labota (*Lavamiünd*) do Maribora ter vzhodni del nekdanje Spodnje Štajerske, predvsem tedanje slovensko govorno področje. Pri podrobnejšem prebiranju knjige nas preseneti natančnost prikazov in opisov terena, predvsem gorskih pobočij in vanje zajedajočih se dolin, tekočih in stoječih voda, gozdov, obdelovalnih površin ter podrobni opisi stanja nekaterih zgradb, cest in naselij. Z vidika vojaških potreb se je kartografu zdelo, na primer, smiselno zabeležiti, da je Ptujski grad prostoren, trdno grajen, s strmimi in ozkimi dovozi skozi dvoje vrat z dviznima mostovoma, ter da ima strme, visoke zidove na strmih skalah. Omenjeno je tudi, da je zaradi njegovega izjemnega položaja z njega moč obstreljevati most. Nekoliko več težav so imeli kartografi pri opredeljevanju naselij v Slovenskih goricah. Zaradi razstresenih hiš so težko omejili posamezna naselja in določili oddaljenosti med njimi. Kljub temu je natančnost zemljevida osupljiva. Brez problema je mogoče primerjati položaj dobro vidnih objektov, kot so cerkve, gradovi, kapele, z današnjim stanjem. Nekoliko težje je opredeliti manjše potoke, poti in druge objekte, katerih položaj se je v dvesto letih tudi spreminjal. Kartografi so veliko pozornosti namenili izrisu rek, potokov in jezer, njihovemu poimenovanju ter prehodnosti. O tem pričajo natančni izrisi mostov in brodov ter beleženje širine in globine večjih vodotokov. V šestem zvezku je mogoče najti veliko podatkov o Dravi, ki se pojavlja na več listih in teče v neposredni bližini številnih mest in trgov. Tako lahko preberemo, da je bila širina Drave pri Mariboru od 180 do 200 korakov, njena globina pa od 5 do 6 sežnjev. Bralec izve, da je bilo njeno dno kamnito, tok zelo hiter, bregovi na južni strani visoki 4 sežnje, na severni pa komaj dva sežnja. Za potrebe vojske je bilo zabeleženo tudi stanje mostov na Dravi, za katere kartograf v opisih pravi, da so na koroški deželni cesti leseni, dobro vzdrževani in prenesejo vse vrste tovornih vozil.

Izmed številnih opisov, ki jih bralcu ponuja šteti zvezek knjige Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787, je navedenih le nekaj zanimivosti. Brez dvoma so zemljevidi in besedila zanimiv vir za številne zgodovinske raziskave, kakor tudi za študije s področja kmetijstva, poselitve in imenoslovja. Izdani faksimile tega, doslej nedostopnega vojaškega zemljevida, je torej pomembna pridobitev za strokovnjake najrazličnejših strok.

Do sedaj izdanih šest zvezkov obsega zahodni, južni, osrednji ter pretežni del vzhodnega slovenskega ozemlja, zato v prihodnjem letu pričakujemo le še izid knjige za območje Prekmurja. Zanj je kartografsko gradivo že preslikano, zato ni bojazni, da ne bi izšel tudi zadnji del te pomembne zbirke knjig in zemljevidov.

Jernej Fridl

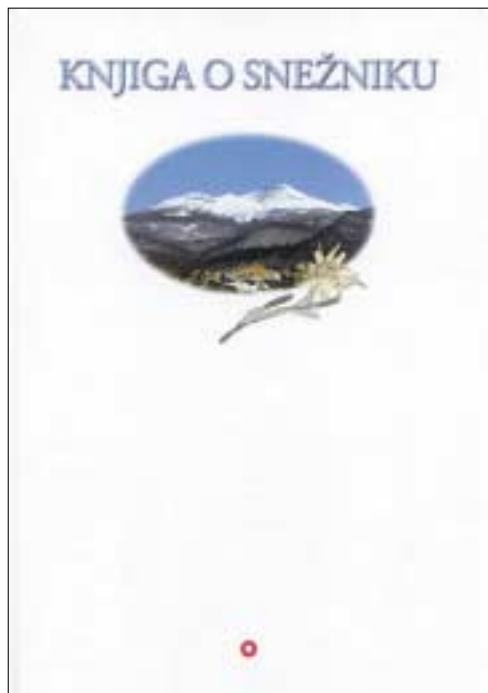
Vojko Čeligoj (urednik):

Knjiga o Snežniku

Ilirska Bistrica 2000: Planinsko društvo Snežnik Ilirska Bistrica, 224 strani, ISBN 961-90825-0-8

Oblikovanje in izgled postajata zaradi vedno večjega števila izdanih knjig jeziček na tehtnici, ali bo knjiga našla tudi svoje bralce, ali pa bo le zapolnila ustvarjalni avtorski nemir. Kadar oblikovanje preseže običajni obrtniški prag, lahko govorimo o doživetju, v primeru monografije s področja domoznanstva pa kar o doživetju pokrajine. To kar želim opisati, se da povedati tudi povsem običajno, čeprav nekoliko vzneseno: »Snežnik, mogočen, visok in skrivnosten samotar na jugozahodu naše domovine ... Na čudovito podobo gore s snežno belim vrhom so bili pozorni že Rimljani, ki so jo imenovali Mons Albius – Bela gora ... Na Snežnik, na Snežnik!« Toda besed niti ne rabimo, saj belina platnic, 31 cm visok format in simbolne prvine na naslovnici sporočajo, da je to knjiga, ki govori o tesni povezanosti Bistričanov s svojo goro in s svojo pokrajino.

Knjiga ni bila mišljena kot geografska monografija, prej vodnik skozi čas in dogodke, katerih rdeča nit je gorništvu in dejavnosti, povezane z njim. Kljub temu pa velja med 48 različnimi avtorji in številnimi prispevki omeniti vsaj tiste, ki so posebej zanimivi tudi za geografе: Rajko Pavlovec in Mario Pleničar sta napisala prispevek z naslovom *Kako je nastajal Snežnik?*, Tone Wraber se je kot tolikokrat

doslej podal na *Botanično raziskovanje na Snežniku*, Boštjan Surina predstavlja *Rastlinstvo Snežnika v luči domačina*, Slavko Polak piše o *Pticah snežniškega pogorja*, Bojan Počkar in Jernej Stritih sta napisala članek *Smreka s Snežnika*, Gregor Bolčina odkriva *Lov na Snežniku* in piše o razvoju *Mašuna*, Ivan Česnik vabi na *Gozdno učno pot Sviščaki*, Vladimir Čeligoj predstavlja *Snežniški park*, Radivoj Šajn in Vladimir Žnidaršič pa *Čarobni svet snežniškega podzemlja* (o dejavnosti Jamarskega društva Netopir). Ob docela geografski vsebini opozorimo še na odlične fotografije (nekatero med njimi so že svojevrstni spomenik razvoja pokrajine) in na zemljevid z dodanimi 11 zemljepisnimi imeni (stran 203), ki bi lahko našla svoje mesto na državnih topografskih kartah.

Najbolj obsežen del knjige je namenjen kroniki društva in društvenih dejavnosti, od ustanovitve in prvih korakov organiziranja do prepovedi delovanja in zaplembe premoženja pod fašizmom. Podrobno so predstavljeni gradnja planinskih potov in koč, posamezni odseki in planinske skupine, doživetja s številnih izletov, pohodov, tur, vzponov in smuk. S častitljivo starostjo (društvo je bilo kot Ilirskobistriška podružnica Slovenskega planinskega društva ustanovljeno leta 1907) in vztrajnim, a nevsiljivim predstavljanjem Snežnika je zapustilo sledi tudi v širšem prostoru in celotnem gorniskem gibanju. Številni gorniki spoznavajo Snežnik na tradicionalnih zimskih pohodih (ki pa ga letos ne bo), leta 1997 je izšla planinska znamka z motivom Snežnika, ki je bila celo nagrajena, društvo pa je znano tudi po številnih prijateljskih vezeh s sosedsstvom in zamejstvom. Tisoč izvodov knjige, ki je posvečena 90-letnici planinstva pod Snežnikom, 30-letnici mladinskega odseka Planinskega društva Snežnik Ilirska Bistrica in spominu na Draga Karolina, velikega občudovalca Snežnika in graditelja snežniških koč, je polnih dragocenih spominov na prehojeno pot in drobcev, ki so napolnili nahrbtnik.

Nizu številnih zapisov, ki so jih uredili Ivan Žibert, Vojko Čeligoj (urednik), Mirjam Čeligoj, Dora Kalčič in Hinko Poročnik, sledijo podobe Snežnika, pisana beseda in verzi, ki so jih Snežniku zapustili številni mojstri peresa.

Borut Peršolja